

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-03-07

Diarienummer 2024-25765

Handläggare

Erik Sjöqvist

Telefon: 031-368 38 31

E-post: erik.sjoqvist@miljo.goteborg.se

Yttrande till kommunstyrelsen över motion av Cecilia Magnusson (M) och Claes Björling (M) om att upphäva badförbud i Göta Älv och utreda möjliga badplatser, SLK-2024-01072

Förslag till beslut

1. Miljö- och klimatnämnden avstyrker motionens förslag om att utreda att upphäva badförbud i Göta älv och att upprätta nya riktlinjer som möjliggör bad i Göta älv.
2. Miljö- och klimatnämnden skickar över miljöförvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande över motion av Cecilia Magnusson (M) och Claes Björling (M) om att upphäva badförbud i Göta Älv och utreda möjliga badplatser till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Moderaternas Cecilia Magnusson och Claes Björling föreslår i en motion till kommunfullmäktige, att upphäva badförbudet i Göta älv och utreda möjliga badplatser. Förslaget innebär att kommunstyrelsen i samverkan med Göteborgs Hamn AB, miljö- och klimatnämnden, kretslopp och vattennämnden samt stadsmiljönämnden utreder upphävande av badförbudet i Göta älv och att upprätta nya riktlinjer som möjliggör bad.

Miljöförvaltningen avstyrker förslaget om att generellt upphäva badförbud i Göta älv innan det fastställts att det finns lämpliga platser för bad i Göta älv. Initialt bör lämpligheten av bad utredas. Fokus bör primärt vara att utreda om det är lämpligt att ha centrala bad och vilka platser som i så fall är aktuella. Vidare bedömer miljöförvaltningen att det är viktigt att utreda om det är möjligt att bedriva bad som lever upp till kraven enligt EU-lagstiftningen. Badvattnet behöver en godkänd vattenkvalitetsklassning över tid. Det finns en risk att permanent avrådan från bad behöver kommuniceras om dåliga provtagningsresultat erhålls över tid. Dessutom behöver man beakta om platsen är lämplig utifrån naturvärden så som till exempel ålgräsängar, blåmusselbankar och flyttfågelsträck. Miljöförvaltningen ställer sig positiv till att staden utreder möjliga badplatser.

Motivet till förslaget är att livskvaliteten för göteborgare och besökande kan höjas genom att möjliggöra fler bad i centrala Göteborg. Badförbudet som gäller för bland annat Göta älv har gällt under en längre tid. Av motionen framgår att förbudets relevans har avtagit eftersom vattnet har blivit renare under de senare decennierna. Halten av miljöförorenande ämnen så som kvicksilver är enligt motionen numera så pass låg att det oftast är rent nog att bada i. Förbättrad avloppsrening uppströms i anges vara en bidragande faktor till bättrad vattenkvalitet.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Miljöförvaltningen bedömer att kostnaden för att driva ett centralt beläget bad kan förväntas högre än för övriga kommunala badplatser. Förutom de vattenanalyser som förvaltaren av badet är skyldig att utföra enligt badvattendirektivet, kan det bli aktuellt med en prognosmodell för bakteriehalt för att kunna bedöma om vattnet är lämpligt för bad eller ej. Andra faktorer som kan påverka vattenkvaliteten, så som till exempel dagvatten och utsläpp från närliggande verksamheter behöver också identifieras och bedömas. Ett kostsamt arbete med att säkerställa att bräddning inte påverkar vattenkvaliteten förväntas.

Centrala bad har troligen en positiv effekt på näringslivet som finns i anslutning till baden men kan innebära en kostnad för staden om parkeringsytor, kollektivtrafik, toaletter med mera behöver inrättas eller utökas.

Bedömning ur ekologisk dimension

Miljöförvaltningen ser positivt till att vattenkvalitetsfrågor lyfts. Hänsyn behöver tas till naturvärden vid val av badplats, påverkan på naturvärden och buller bör utredas noggrant. Exempel på naturvärden är ålgräsängar, blåmusselbankar, fladermöss och flyttfågelsträck. De ålgräsängar och blåmusselbankar som miljöförvaltningen känner till ligger väster om Älvsborgsbron. Det kan finnas många andra naturvärden som behöver beaktas.

Förekomst av förorenade sediment bör beaktas vid planering av bad. Uppvirvling kan leda till försämring av vattenkvalitet och spridning av miljögifter.

Bedömning ur social dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter i frågan utifrån våra kompetensområden men ser att en badplats blir en social mötesplats och har en positiv inverkan på invånarnas sociala relation mellan varandra och områdets verksamheter.

Bilaga

1. Motion av Cecilia Magnusson (M) och Claes Björling (M) om att upphäva badförbud i Göta Älv och utreda möjliga badplatser, SLK 2024-01072

Ärendet

Stadsledningskontoret har gett miljö- och klimatnämnden möjlighet att yttra sig över remiss om motion av Cecilia Magnusson (M) och Claes Björling (M) om att upphäva badförbud i Göta Älv och utreda möjliga badplatser senast den 7 mars 2025.

Miljöförvaltningen har begärt och fått förlängd remisstid till den 21 mar 2025 för behandling i miljö- och klimatnämnden den 18 mars 2025.

Miljöförvaltningen har bedömt förslagen i remissen och tagit fram förslag till yttrande som redovisas i detta tjänsteutlåtande.

Beskrivning av ärendet

Motionen

I motionen föreslår Cecilia Magnusson (M) och Claes Björling (M) att kommunstyrelsen tillsammans med miljö- och klimatnämnden, kretslopp och vatten, samt Göteborgs hamn AB skyndsamt utreder hur badförbudet kan upphävas och utreder vart lämpliga badplatser i Göta älv kan upprättas.

Göteborg är en attraktiv stad att bo och befinna sig i, men det finns mycket kvar som skulle optimera livskvalitén i staden. Några av vår stads främsta kännetecken är älven, havet och sjöfarten. När stadsutvecklingen närmar sig älvstranden och gör det möjligt för fler människor att bo i anslutning till älven saknas det som människor drömmer om genom havsnära boende, att bada i nära anslutning till sin bostad. Genom att möjliggöra fler bad i centrala Göteborg kommer livskvalitén för göteborgare och besökande att höjas.

Storstäder som Stockholm, Oslo, Köpenhamn och inom kort Paris erbjuder möjligheter att bada i centralt. Tillgängligheten till vatten i centrala Göteborg finns, badförbudet kvarstår - vilket är problematiskt för en kuststad. Det som motsätter doppet på lunchen en varm sommar dag är Göteborgs lokala ordningsföreskrifter;

Badförbud 15 § *Bad i öppet vatten är förbjudet inom följande områden: Göteborgs hamnområde, Fiskebäcks hamn, småbåtshamnarna vid Arendal, Långedrag och Saltholmen, Fattighusån, Lärjedammen samt hamnkanalerna, inom kommunen belägna delar av Mölndalsån, Säveån och Lärjeån samt Göta älv utanför hamnområdet.*

Detta förbud har gällt under en längre tid och dess relevans har sakta avtagit då vattnet i älven blivit renare under senare decennier. Miljöförorenade ämnen som kvicksilver är numera såpass låga att det under huvuddelen av tiden är rent nog att bada i. Förbättrad avloppsrening i kommunerna uppströms har också bidragit till förbättrad vattenkvalitet. Problematiken uppstår när det under längre perioder är nederbörd i Göteborg och att avloppsreningen inte kan hantera de vattenmängder som kommer och släpps orenade ut i älven i Göteborg eller uppströms. Även strömmarna i Göta Älv måste man kartlägga och hantera vid upphävande av badförbudet.

Tillgängligheten till badplatser i centrala Göteborg behöver inte vara ett omfattande projekt, däremot krävs logistik för att kunna upprätthålla en harmonisk ordning mellan näringslivet och badsugna. Badplatserna behöver harmoniseras med resterande verksamheter i Göta Älv och möjliggöra för samtliga att befinna sig på eller i samma vattenområde.

Förslag till beslut i kommunfullmäktige

Kommunstyrelsen får i uppdrag att i samverkan med Göteborgs Hamn AB, miljö- och klimatinämnden, kretslopp och vattennämnden samt stadsmiljönämnden, utreda att upphäva badförbudet i Göta älv och upprätta nya riktlinjer som möjliggör bad i Göta älv.

Förvaltningens bedömning

Miljöförvaltningen avstyrker ett generellt upphävande av badförbudet.

Ett generellt upphävande av badförbudet kan potentiellt medföra ett stort antal badande på platser där det idag råder badförbud och där det kan vara olämpligt att bada på grund av bristande vattenkvalitet, strömmar eller båttrafik. Enligt 4§ Badvattenförordningen (2008:218) ansvarar kommunen för att inför varje badsäsong bland annat identifiera ytvattenförekomster där kommunen förväntar sig ett stort antal badande som EU-bad. Kommunen ansvarar för att avråda från bad vid de platser där vattenkvaliteten är otjänlig. Miljöförvaltningen anser därför att fokus bör ligga på att utreda om de finns lämpliga platser för bad och därefter undersöka möjligheterna att upphäva badförbudet på just dessa platser. Nedan följer aspekter och parametrar som miljöförvaltningen vill lyfta som viktiga vid en eventuell fortsatt utredning av badplatser i Göta älv.

Vid dålig vattenkvalitet kommuniceras en tillfällig avrådan om bad. Avrådan grundas på analysresultat från vattenprovtagning där analysen tar cirka två dagar att genomföra. Tiden mellan provtagning och avrådan blir därmed mellan tre och fyra dagar. Det är sannolikt att det på grund av de yttre omständigheterna kommer vara större risk för att analysprover visar otjänligt resultat på badplatser i Göta älv. För att skydda människors hälsa bör avrådan göras inför eller i direkt i samband med att vattenkvaliteten är dåligt. En prognosmodell för bakteriehalter kan vara ett viktigt hjälpmedel för att i ett tidigt skede kunna informera allmänheten om avrådan om bad. Hur en sådan modell ska utformas bör utredas vidare.

Vad gäller dagens vattenkvalitet anser miljöförvaltningen att det idag inte finns tillräckliga mätningar av vattenkemi och badvattenkvalitet för att fastslå att det kommer vara god badvattenkvalitet i Göta älv. Det är av extra vikt att bad inte placeras i nära anslutning till bräddningspunkter. Allmänt bör bräddvolym och bräddningstillfällen samt risk för stillastående vatten utredas.

Badvattenförordningen ställer krav på att vattenprover tas och analyseras med avseende på två typer av bakterier, *Escherichia coli* (E. coli) och *Intestinala enterokocker*. Dessa fungerar som indikatorbakterier som påvisar risk för förorening av vattnet. Miljöförvaltningen anser att det utöver detta är aktuellt att undersöka vattenkvaliteten utifrån andra typer av föroreningar som kan förorena vattnet vid ytavrinning beroende på hur platsen som väljs ser ut. Exempelvis kan en trafikerad väg eller närliggande verksamheter bidra till att föroreningar sprids till vattnet. Utöver detta behövs också en bedömning om sedimenten på platsen är förorenade genomföras. Beroende på föroreningssituationen på den tänkta badplatsen bör risken för att badande människor exponeras för föroreningar i samband med bad analyseras.

Hänsyn behöver även tas till naturvärden vid val av badplats, påverkan på naturvärden och buller bör utredas noggrant. På övergripande nivå är det svårt att uttala sig om påverkan på naturvärden, det kan förvaltningen ta ställning till när förslag på badplatser har tagits fram. Exempel på naturvärden är ålgräsängar, blåmusselbankar, fladdermöss

och flyttfågelsträck. De ålgräsängar och blåmusselbankar som miljöförvaltningen känner till ligger väster om Älvsborgsbron.

Det är också viktigt att badgäster skyddas från sjötrafik. Även här är det svårt att uttala sig generellt kring vad för slags skydd som är aktuellt. Det beror på hur trafiksituationen ser ut vid den aktuella platsen.

Ett centralt bad i Göta älv skulle troligen ha ett stort antal badande vilket innebär att det skulle identifieras som ett EU-bad. Det innebär att kommunen ansvarar för att bland annat göra vattenprovtagningar och vid otjänligt badvatten avråda från bad. Om vattenkvaliteten under fem år klassificeras som dåligt ska kommunen utfärda en permanent avrådan. Den årliga klassningen baseras inte på antal badbara dagar det är på en säsong utan på resultat av de vattenanalyser som görs enligt den kontrollplan med provtagningsdatum som fastställs inför badsäsongen. Därför anser miljöförvaltningen att det är viktigt att platsen eller platserna som efter utredning föreslås som lämpliga badplatser inte bara är lämpliga utifrån naturvärden utan att det även utifrån att de enligt Badvattenförordningen klarar att ha en godkänd badvattenkvalitet och får en godkänd klassning över tid. Det är viktigt att utredningen av vattenkvaliteten görs under en längre tid så att eventuella säsongsvariationer fångas in.

Oavsett om antal badande uppkommer i ett stort antal badande per dag eller inte, omfattas en badplats alltid av reglerna i miljöbalken (1998:808). Det innebär att den som driver en offentlig badplats har ett ansvar för att verksamheten inte medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Den som ansvarar för badplatsen behöver skaffa sig tillräcklig kunskap om badplatsen och hur badet kan påverka människors hälsa och miljön, välja en lämplig plats och vidta de skyddsåtgärder som krävs för att förhindra att en olägenhet eller skada uppkommer. Kraven gäller både inför anläggandet av en ny badplats och när badplatsen är i drift, i den utsträckning det inte kan anses orimligt.

Miljöförvaltningen avstyrker förslaget om att generellt upphäva badförbud i Göta älv, och upprättande av nya riktlinjer, innan det fastställts att det finns lämpliga platser för bad i Göta älv.

Maria Jacobsson

Peter Berntsson

Direktör

Avdelningschef